The Text

अर्जुन उवाच

ये शास्त्रविधिमुत्सृज्य यजन्ते श्रद्धयान्विताः ।

तेषां निष्ठा तु का कृष्ण सत्त्वमाहो रजस्तमः ॥१॥

ये शास्त्रविधिम् उत्सृज्य यजन्ते श्रद्धया अन्विताः ।

तेषाम् निष्ठा तु का कृष्ण सत्त्वम् आहो रजः तमः ॥

Arjuna uvaacha

1. **ye shaastra-vidhim-utsrijya yajante shraddhaya-anvitaaḥ, teṣhaan niṣhṭhaa tu kaa kriṣhṇa sattvam-aaho rajas-tamaḥ**

श्री भगवान् उवाच

त्रिविधा भवति श्रद्धा देहिनां सा स्वभावजा ।

सात्त्विकी राजसी चैव तामसी चेति तां शृणु ॥२॥

त्रिविधा भवति श्रद्धा देहिनाम् सा स्वभावजा ।

सात्त्विकी राजसी च एव तामसी च इति ताम् शृणु ॥

Shree bhagavaan uvaacha

2. **trividhaa bhavati shraddhaa dehinaan saa svabhaavajaa, saattvikee raajasee cha-iva taamasee ch-eti taañ shriṇu**

सत्त्वानुरूपा सर्वस्य श्रद्धा भवति भारत ।

श्रद्धामयोऽयं पुरुषो यो यच्छ्रद्धः स एव सः ॥३॥

सत्त्व अनुरूपा सर्वस्य श्रद्धा भवति भारत । श्रद्धामयः अयम् पुरुषः यः यत् श्रद्धः सः एव सः ॥

3. **sattva-anuroopaa sarvasya shraddhaa bhavati bhaarata, shraddhaamayo'yam puruṣho yo yach-chhraddhaḥ sa eva saḥ**

यजन्ते सात्त्विका देवान्यक्षरक्षांसि राजसाः ।

प्रेतान् भूतगणांश्चान्ये यजन्ते तामसा जनाः ॥४॥

यजन्ते सात्त्विका देवान् यक्षरक्षांसि राजसाः । प्रेतान् भूतगणान् च अन्ये यजन्ते तामसाः जनाः ॥

4. yajante saattvikaa devaan-yakṣha-rakṣhaansi raajasaaḥ, pretaan bhootagaṇaañsh-cha-anye yajante taamasaa janaaḥ

अशास्त्रविहितं घोरं तप्यन्ते ये तपो जनाः ।

दम्भाहङ्कारसंयुक्ताः कामरागबलान्विताः ॥५॥

अशास्त्रविहितम् घोरम् तप्यन्ते ये तपः जनाः । दम्भ अहङ्कार संयुक्ताः काम राग बलान्विताः ॥

5. ashaastra-vihitaṅ ghoran tapyante ye tapo janaaḥ, dambha-ahaṅkaara-sañyuktaaḥ kaama-raaga-balaanvitaaḥ

कर्षयन्त शरीरस्थं भूतग्राममचेतसः ।

मां चैवान्तः शरीरस्थं तान्विद्ध्यासुरनिश्चयान् ॥६॥

कर्षयन्तः शरीरस्थम् भूतग्रामम् अचेतसः ।

माम् च एव अन्तः शरीरस्थम् तान् विद्धि आसुरनिश्चयान् ॥

6. karṣhayanta shareerastham bhootagraamam-achetasaḥ, maañ cha-iva-antaḥ shareerasthan taan-viddhy-aasura-nishchayaan

आहारस्त्वपि सर्वस्य त्रिविधो भवति प्रियः ।

यज्ञस्तपस्तथा दानं तेषां भेदमिमं शृणु ॥७॥

आहारः तु अपि सर्वस्य त्रिविधः भवति प्रियः । यज्ञः तपः तथा दानम् तेषाम् भेदम् इमम् शृणु ॥

7. aahaaras-tv-api sarvasya trividho bhavati priyaḥ, yajñas-tapas-tathaa daanan teṣhaam bhedam-imañ shriṇu

आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः ।

रस्याः स्निग्धाः स्थिरा हृद्या आहाराः सात्त्विकप्रियाः ॥८॥

आयुः सत्त्व बल आरोग्य सुख प्रीति विवर्धनाः ।

रस्याः स्निग्धाः स्थिराः हृद्या आहाराः सात्त्विक प्रियाः ॥

8. aayuḥ-sattva-bal-aarogya-sukha-preeti-vivardhanaaḥ, rasyaaḥ snigdhaaḥ sthiraa hridyaa aahaaraaḥ saattvika-priyaaḥ

कट्वम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः ।

आहारा राजसस्येष्टा दुःखशोकामयप्रदाः ॥९॥

कट्व् अम्ल लवण अति उष्ण तीक्ष्ण रूक्ष विदाहिनः ।

आहाराः राजसस्य इष्टाः दुःखशोकामयप्रदाः ॥

9. kaṭv-amla-lavaṇa-aty-uṣhṇa-teekṣhṇa-rookṣha-vidaahinaḥ,
aahaaraa raajasasy-eṣhṭaa duḥkha-shoka-amaya-pradaaḥ

यातयामं गतरसं पूति पर्युषितं च यत् ।

उच्छिष्टमपि चामेध्यं भोजनं तामसप्रियम् ॥१०॥

यातयामम् गतरसम् पूति पर्युषितम् च यत् । उच्छिष्टम् अपि च अमेध्यम् भोजनम् तामसप्रियम् ॥

10. yaatayaamaṅ gatarasam pooti paryuṣhitañ cha yat,
uchchhiṣhṭam-api cha-amedhyam bhojanan taamasa-priyam

अफलाकांक्षिभिर्यज्ञो विधिदृष्टो य इज्यते ।

यष्टव्यमेवेति मनः समाधाय स सात्त्विकः ॥११॥

अफल आकांक्षिभिः यज्ञः विधिदृष्टः यः इज्यते ।

यष्टव्यम् एव इति मनः समाधाय सः सात्त्विकः ॥

11. aphal-aakaaṅkṣhibhir-yajño vidhi-driṣhṭo ya ijyate,
yaṣhṭavyam-ev-eti manaḥ samaadhaaya sa saattvikaḥ

अभिसंधाय तु फलं दम्भार्थमपि चैव यत् ।

इज्यते भरतश्रेष्ठ तं यज्ञं विद्धि राजसम् ॥१२॥

अभिसंधाय तु फलम् दम्भ अर्थम् अपि च एव यत् । इज्यते भरतश्रेष्ठ तम् यज्ञम् विद्धि राजसम् ॥

12. abhisandhaaya tu phalan dambha-artham-api cha-iva yat,
ijyate bharata-shreṣhṭha tañ yajñam viddhi raajasam

विधिहीनमसृष्टान्नं मन्त्रहीनमदक्षिणम् ।

श्रद्धाविरहितं यज्ञं तामसं परिचक्षते ॥१३॥

विधिहीनम् असृष्टान्नम् मन्त्रहीनम् अदक्षिणम् । श्रद्धाविरहितम् यज्ञम् तामसम् परिचक्षते ॥

13. vidhi-heenam-asriṣhṭa-annam mantra-heenam-adakṣhiṇam,
shraddhaa-virahitañ yajñam taamasam parichakṣhate

देवद्विजगुरुप्राज्ञपूजनं शौचमार्जवम् ।

ब्रह्मचर्यमहिंसा च शारीरं तप उच्यते ॥१४॥

देव द्विज गुरु प्राज्ञ पूजनम् शौचम् आर्जवम् । ब्रह्मचर्यम् अहिंसा च शारीरम् तपः उच्यते ॥

14. deva-dvija-guru-praajña-poojanañ shaucham-aarjavam, brahmacharyam-ahinsaa cha shaareeran tapa uchyate

अनुद्वेगकरं वाक्यं सत्यं प्रियहितं च यत् ।

स्वाध्यायाभ्यसनं चैव वाङ्मयं तप उच्यते ॥१५॥

अन् उद्वेगकरम् वाक्यम् सत्यम् प्रियहितम् च यत् ।

स्वाध्याय अभ्यसनम् च एव वाङ्मयम् तपः उच्यते ॥

15. an-udvega-karam vaakyan satyam priya-hitañ cha yat, svaadhyaaya-abhyasanan cha-iva vaaṅmayan tapa uchyate

मनःप्रसादः सौम्यत्वं मौनमात्मविनिग्रहः ।

भावसंशुद्धिरित्येतत्तपो मानसमुच्यते ॥१६॥

मनःप्रसादः सौम्यत्वम् मौनम् आत्म विनिग्रहः । भाव संशुद्धिः इति एतत् तपः मानसम् उच्यते ॥

16. manaḥ-prasaadaḥ saumya-tvam maunam-aatma-vinigrahaḥ, bhaava-sañshuddhir-ity-etat-tapo maanasam-uchyate

श्रद्धया परया तप्तं तपस्तत्त्रिविधं नरैः ।

अफलाकांक्षिभिर्युक्तैः सात्त्विकं परिचक्षते ॥१७॥

श्रद्धया परया तप्तम् तपः तत् त्रिविधम् नरैः । अफल आकांक्षिभिः युक्तैः सात्त्विकम् परिचक्षते ॥

17. shraddhayaa parayaa taptan tapas-tat-trividhan naraiḥ, aphal-aakaaṅkṣhibhir-yuktaiḥ saattvikam parichakṣhate

सत्कारमानपूजार्थं तपो दम्भेन चैव यत् ।

क्रियते तदिह प्रोक्तं राजसं चलमध्रुवम् ॥१८॥

सत्कार मान पूजार्थम् तपः दम्भेन च एव यत् । क्रियते तत् इह प्रोक्तम् राजसम् चलम् अध्रुवम् ॥

18. satkaara-maana-pooja-arthan tapo dambhena cha-iva yat, kriyate tad-iha proktaṇ raajasañ chalam-adhruvam

मूढाग्राहेणात्मनो यत्पीडया क्रियते तपः ।

परस्योत्सादनार्थं वा तत्तामसमुदाहृतम् ॥१९॥

मूढ आग्राहेण आत्मनः यत् पीडया क्रियते तपः ।

परस्य उत्सादन अर्थम् वा तत् तामसम् उदाहृतम् ॥

19. mooḍh-aagraaheṇ-aatmano yat-peeḍayaa kriyate tapaḥ, parasy-otsaadana-artham vaa tat-taamasam-udaahritam

दाताव्यमिति यद्दानं दीयतेऽनुपकारिणे ।

देशे काले च पात्रे च तद्दानं सात्त्विकं स्मृतम् ॥२०॥

दाताव्यम् इति यत् दानम् दीयते अन् उपकारिणे ।

देशे काले च पात्रे च तत् दानम् सात्त्विकम् स्मृतम् ॥

20. daataavyam-iti yad-daanan deeyate'nupakaariṇe, deshe kaale cha paatre cha tad-daanan saattvikan smritam

यत्तु प्रत्युपकारार्थं फलमुद्दिश्य वा पुनः ।

दीयते च परिक्लिष्टं तद्दानं राजसं स्मृतम् ॥२१॥

यत् तु प्रति उपकार अर्थम् फलम् उद्दिश्य वा पुनः ।

दीयते च परिक्लिष्टम् तत् दानम् राजसम् स्मृतम् ॥

21. yat-tu praty-upakaara-artham phalam-uddishya vaa punaḥ, deeyate cha pariklishṭan tad-daanaṇ raajasan smritam

अदेशकाले यद्दानमपात्रेभ्यश्च दीयते ।

असत्कृतमवज्ञातं तत्तामसमुदाहृतम् ॥२२॥

अदेशकाले यत् दानम् अपात्रेभ्यः च दीयते । असत्कृतम् अवज्ञातम् तत् तामसम् उदाहृतम् ॥

22. adesh-akaale yad-daanam-apaatrebhyash-cha deeyate, asatkritam-avajñaatan tat-taamasam-udaahritam

ओं तत्सदिति निर्देशो ब्रह्मणस्त्रिविधः स्मृतः ।

ब्राह्मणास्तेन वेदाश्च यज्ञाश्च विहिताः पुरा ॥२३॥

ओम् तत् सत् इति निर्देशः ब्रह्मणः त्रिविधः स्मृतः ।

ब्राह्मणाः तेन वेदाः च यज्ञाः च विहिताः पुरा ॥

23. om tat-sad-iti nirdesho brahmaṇas-trividhaḥ smritaḥ, braahmaṇaas-tena vedaash-cha yajñaash-cha vihitaaḥ puraa

तस्मादोमित्युदाहृत्य यज्ञदानतपः क्रियाः ।

प्रवर्तन्ते विधानोक्ताः सततं ब्रह्मवादिनाम् ॥२४॥

तस्मात् ओम् इति उदाहृत्य यज्ञदानतपः क्रियाः ।

प्रवर्तन्ते विधान उक्ताः सततम् ब्रह्मवादिनाम् ॥

24. tasmaad-om-ity-udaahritya yajña-daana-tapaḥ kriyaaḥ, pravartante vidhaan-oktaaḥ satatam brahma-vaadinaam

तदित्यनभिसंधाय फलं यज्ञतपः क्रियाः ।

दानक्रियाश्च विविधाः क्रियन्ते मोक्षकांक्षिभिः ॥२५॥

तत् इति अनभिसंधाय फलम् यज्ञतपः क्रियाः ।

दानक्रियाः च विविधाः क्रियन्ते मोक्षकांक्षिभिः ॥

25. tad-ity-anabhisandhaaya phalañ yajña-tapaḥ kriyaaḥ, daana-kriyaash-cha vividhaaḥ kriyante mokṣh-akaaṅkṣhibhiḥ

सद्भावे साधुभावे च सदित्येतत्प्रयुज्यते ।

प्रशस्ते कर्मणि तथा सच्छब्दः पार्थ युज्यते ॥२६॥

सद्भावे साधुभावे च सत् इति एतत् प्रयुज्यते । प्रशस्ते कर्मणि तथा सत् शब्दः पार्थ युज्यते ॥

26. sad-bhaave saadhu-bhaave cha sad-ity-etat-prayujyate, prashaste karmaṇi tathaa sach-chhabdaḥ paartha yujyate

यज्ञे तपसि दाने च स्थितिः सदिति चोच्यते ।

कर्म चैव तदर्थीयं सदित्येवाभिधीयते ॥२७॥

यज्ञे तपसि दाने च स्थितिः सत् इति च उच्यते ।

कर्म च एव तदर्थीयम् सत् इति एव अभिधीयते ॥

27. yajñe tapasi daane cha sthitiḥ sad-iti ch-ochyate, karma cha-iva tad-artheeyan sad-ity-eva-abhidheeyate

अश्रद्धया हुतं दत्तं तपस्तप्तं कृतं च यत् ।

असदित्युच्यते पार्थ न च तत्प्रेत्य नो इह ॥२८॥

अश्रद्धया हुतम् दत्तम् तपः तप्तम् कृतम् च यत् । असत् इति उच्यते पार्थ न च तत् प्रेत्य नो इह ॥

28. ashraddhayaa hutan dattan tapas-taptaṅ kritañ cha yat, asad-ity-uchyate paartha na cha tat-pretya no iha